

Predlog za zvišanje invalidnin

Skupna komisija zveznega in socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine za vprašanja borcev in vojaških vojnih invalidov je na svoji seji 2. novembra razpravljala o predlogih izboljšanja predpisov varstva vojaških vojnih invalidov in družin padlih borcev. Na to sejo so bili razen članov komisije povabljeni tudi predstavniki zveznega izvršnega sveta, republiški sekretarji za zdravstvo in socialno varstvo ter predstavniki zveznega in republiških odborov ZZB NOV.

V smislu predlogov zveznega odbora ZZB NOV ter zveznega in socialno zdravstvenega zbora zvezne skupščine so se na seji zedinili, da se invalidnine osebnih vojaških vojnih invalidov zvišajo od 1. januarja 1968 dalje za 25 odstotkov.

Razpravljali so sicer še o potrebi nekaterih drugih izboljšav invalidske zakonodaje, vendar bodo o teh sklepali šele na prihodnji seji.

GLAVNI UREDNIK
FRANCE SUŠTERSIC
ODGOVORNI UREDNIK
CRTOMIR SINKOVEC

Leto V
14. XI. 1967
ŠT. 45

GLASILO ZVEZE ZDRUŽENJ BORCEV NOV SLOVENIJE

**Besede
in dejanja**

● Nestrokovnost in nepolitichnost

Kljub temu, da nekateri mislijo drugače, smo prepričani, da ima »primer Rajakowitsche« vendar le »globlje vzroke«. Ne morda tam, kjer jih iščejo zlonamerni komentatorji na tujem, marveč drugje. Vidimo jih namreč v nestrokovnosti in nepolitichnosti ravnanja pristojnih organov notranje varnosti ter v vzrokih za to. Vsi, ki se namreč tale vprašanja, kako je mogoče, da na naših obmejnih prehodih pristojni organi nimajo spiskov vojnih zločincev, vsaj najbolj znanih? Vsa protifašistična svetovna javnost ve, koliko in celo kateri vojni zločinci so ostali nekažnovani. Tudi naša javnost je bila ogrožena ob svojem časnem potoku avstrijskih pravosodnih organov v primeru »doktorja Enricha Rajes«. Vodilni uslužbenec v zveznem sekretariatu za notranje zadeve Drago Slijepevič pa nas lakonsko »pouči«, da naši obmejni organi ne morejo imeti pri sebi spiska vojnih zločincev. »Velika knjiga vseh vojnih zločincev je v zveznem javnem tožilstvu. Če bi bile takšne knjige na meji, bi pomenile veliko breme za kontrolne organe.« (!?) Globlji vzroki so torej za to, da je bil Rajakowitsch že drugo leto na »dopustu« v Piranu...

Teorija in praksa, št. 11/1967

● Reforma in težave

Govori se o težavah, ki jih je povzročila reforma. Mislim pa, da je to napačno. Reforma ni rodila težav, marveč je samo pokazala, kje so. To je eno. Drugo pa je v tem, da nas je reforma privedla v situacijo, da moramo izvršiti tisto, kar smo odlagali morda od 1950 pa do 1960. In to tako, da moramo opraviti nenehno več zadev na vseh nivojih. Za vse to pa smo odgovorni vsi.

Milentijske Popovič, predsednik zvezne skupščine na sestanku v Nišu

● Vedno novi stari nauki

V mojih mladih letih mi je mojster dopovedoval: »Vedeti moraš, da zna kritizirati vsakdo, ni pa nas veliko, ki znamo delati. Kolikor več nas bo, toliko bolje bo ljudem na svetu.«

Od takrat je minilo četrto stoletje, toda njegovi nauki so ostali sveži, kot bi jih pripovedoval danes.

Delavska enotnost, 4. XI. 1967.

● Vzroki brezposelnosti

Po mnenju odbora je treba glavne vzroke brezposelnosti iskati v stagnaciji in nazadovanju

Mednarodni kongres za Buchenwald

Nekdanji interniranci iz nacističnih taborišč Buchenwald-Dora so imeli letos svoj kongres v Zagrebu v dneh od 2. do 4. novembra. Iz več evropskih dežel se je zbralo 31 delegatov, članov Mednarodnega komiteja taborišča Buchenwald-Dora. Ti delegati so prispeli iz Luksemburga, ČSSR, Belgije, Poljske, Madžarske, Francije, Španije, Nemške demokratične republike, Italije in ZR Nemčije. Poleg dveh delegatov iz naše države sta bila na kongresu tudi predstavnika zveznega odbora ZZB NOV Jugoslavije Marko Belinič

Delegati mednarodnega kongresa za taborišče Buchenwald-Dora so položili venec k spomeniku žrtv v Jasenovcu

in Marijan Vivoda. Kongresu so prisostvovali tudi predstavniki republiškega odbora ZZB NOV Hrvatske ter študenti univerze v Poznanju (Poljska) in Humboldtove univerze v Berlinu, ki študirajo zgodovino koncentracijskih taborišč.

Kongres je trajal tri dni. V imenu zveznega odbora ZZB NOV ga je pozdravil Marko Belinič.

Glavno poročilo o delu komiteja med prejšnjim in sedanjim kongresom so osvetlili še z dopolnilnimi poročili. Prebrali so tudi dva referata, in to: »Odporniško gibanje in mladost (Renato Bertolini) in »Proučevanje zgodovine taborišča Buchenwald-Dora« (Walter Bartel).

Ze v razpravi, še bolj pa v resoluciji, sprejeti ob koncu kongresa, so najostreje obsodili po-

jave neonacizma in revanšizma v Zahodni Nemčiji.

Idejna stremeljenja komiteja so zasnovana na načelu: »NIKO-LI VEČ NACIZMA, NIKOLI VEČ VOJNE!« To načelo, ki se odraža iz vsega dela komiteja, so močno naglašali tudi na kongresu v Zagrebu.

Na kongresu so izvolili 13-člansko predsedstvo s predsednikom Marcelom Paulom in podpredsednikom Walterjem Bartelom. V sekretariat so izvolili izmed Jugoslovancev Milivoja Lašina (za sekretarja) in Milana Filipčiča.

Udeleženci kongresa so obiskali tudi nekdanje taborišče Jasenovac in tam položili venec. Sprejel jih je tudi predsednik mestnega sveta Zagreba, a Marko Belinič jim je priredil skupno večerjo.

Ali gre za kratenje pravic?

Ali lahko nekdo z navadnim administrativnim navodilom ukine zakonite pravice socialnemu zavarovancu? — To vprašanje so nam postavili vojaški vojni invalidi in nas opozorili na tole:

»Samouprava zavarovancev« je naslov glasila zavodov za socialno zavarovanje SR Slovenije. V letošnji deseti številki tega glasila je namreč priobčen članek z naslovom »Spremembe in dopolnitve TZZZ, zakona o vojaških vojnih invalidih, zakona o pravicah imetnikov partizanskega spominskega znaka 1941 in informacija o zakonu o zdravstvenem zavarovanju tujcev v Jugoslaviji«.

V tem članku gre v glavnem za opozorilo, kakšne in katere spremembe so uveljavljene s spremembami in dopolnitvami navedenih zakonov. To je vse prav in v redu, toda ob prebranju tega članka bi se vsak bralec — predvsem pa vojaški vojni invalid — ustavil ob 2. točki II. dela članka, ki jo navajamo dobesedno:

»V zvezi z ukinitvijo pravic zavarovanih oseb do zdravljenja v naravnih zdraviliščih na račun skladov zveznega zavarovanja opozarjamo zavode, da posebne zdravniške komisije ne bi mogle v nobenem primeru več odobravati vojaškim vojnim invalidom te oblike zdravstvenega varstva na račun skladov. Vojaški vojni invalidi imajo pravico do uveljavljanja zdraviliškega zdravljenja po zakonu o vojaških vojnih invalidih in bi zavodi s takim odobravanjem samo po sebi potrebnem zmanjševali možnosti drugih zavarovanih oseb do zdravljenja v naravnih zdraviliščih.«

Da ne bo nesporazuma, po-udarjamo, da se to nanaša na vojaške vojne invalide, ki so v delovnem odnosu. Vsi ti plačujejo prispevke za socialno zavarovanje kot vsi drugi zavarovanci. Toda stilizacija navedenega navodila je taka, da jo vojaški vojni invalidi tolmačijo tako, da jim s tem kratijo zakonito pravico socialnega zavarovanja.

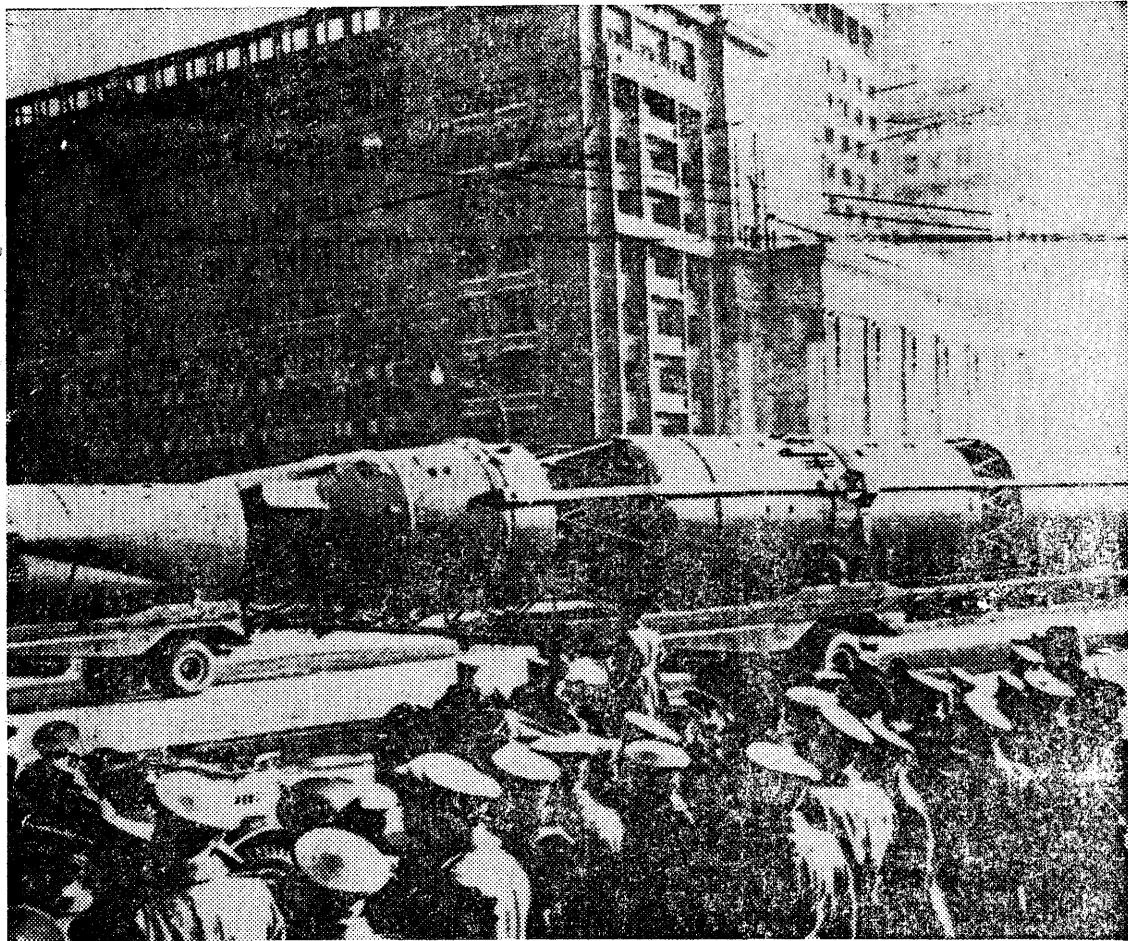
Znano nam je, da je ukinjeno zdravljenje zavarovanih oseb v naravnih zdraviliščih na račun zdravstvenega zavarovanja, vemo tudi, da komunalni zavodi na predlog posebne zdravniške komisije pošljejo posamezne za-

varovance v naravna zdravilišča, če gre za nadaljevanje zdravljenja v bolnišnici.

Spričo tega, ker pa klimatsko in kopališko zdravljenje po zakonu o vojaških vojnih invalidih ni ukinjeno in ga zdravniške komisije odobrujejo v vseh nujnih primerih, je povsem razumljivo, da bo tisti vojaški vojni invalid, katerega zdravstveno stanje je tako, da mu je po mnenju zdravnika potrebno kopališko ali klimatsko zdravljenje, uveljavljal to pravico raje kot vojaški vojni invalid in ne kot socialni zavarovanec. Toda to ne pomenja, da mu sme zaradi tega kdo krati pravico, ki jo ima kot socialni zavarovanec. Stilizacija navedenega pojasnila pa vsiljuje sama po sebi bralcu vtis, da vojaškim vojnim invalidom kratijo pravico, ki jo imajo kot socialni zavarovanci.

Ker je za bolne vojaške vojne invalide vsekakor ugodnejše, da se poslužujejo pravice do klimatskega in kopališkega zdravljenja po zakonu o vojaških vojnih invalidih, bi bilo vsekakor primernejše, če bi v navedenem pojasnilu samo opozorili zavode na to prednost. V tem primeru bi pač nihče ne imel vtisa, da gre za kratenje pravic, marveč samo za opozorilo, kako le-te uveljaviti na lažji način.

V M.

Z veliko vojaško parado, kakršne Sovjetska zveza doslej še ni doživela, so se 7. novembra na Rdečem trgu v Moskvi zaključile uradne proslave ob 50-letnici velike oktobrske socialistične revolucije. Slavnostna vojaška parada, pri kateri so pokazali razvoj sovjetskih obo-roženih sil od prvih oddelkov, ki so pred petdesetimi leti sodelovali v revoluciji, pa do današnje armade, ki se ponaša z najmodernejšim orožjem in opremo. Prikaz najrazličnejših raket, od katerih so nekatere vrste pokazali prvič, je presenetil celo najbolj skeptične spremljevalce vsestranskega razvoja v Sovjetski zvezi.

Občanova beležnica

Pridni Janezek je fantek, ki hodi k verouku, hudobni Mihec pa je tisti, ki ne hodi k verouku. Tako bi človek sodil, ko prebere pismo nekega mladega bralca v letošnji 17. številki verskega lista »Družine«.

»Družina« mi je prišla v roke po naključju. Ob branju zanimivih člankov v tem listu se mi je pogled ustavil tudi na omenjenem pismu, v katerem mladi vernik opisuje doživljanje v nedeljskem popoldnevu. Ko so se (mladi verniki) veselo igrali, je prišel k njim neki deček, ki ga niso bili nič kaj veselili. »Bil je namreč eden izmed tistih, ki mislijo, da po birmi ni treba več hoditi k verouku.« Tudi drugače da ni bil najboljše. Vendar se je (ta hudobni Mihec — op. F. G.) hotel pridružiti igrajočim se vrstnikom (pridnim Janezkom — op. F. G.). Slavica mu je rekla: »Tudi mi smo tebe prosili, da bi šel z nami k verouku, pa tega nisi hotel storiti.« Sledi nekakšen happy end: Po dolgem premišljevanju je deček sklenil, da bo izpolnil željo vrstnikov in hodil k verouku. (Malce hitra »spreobrnitev«, ali ne?)

Didaktična ost teh vrstic je dovolj očitna, da te takoj zbode v oči. Namenjena je mladim bralcem »Družine«, ki naj bi ob branju pisma ne-kako takole sklepali:

— Kdor ne hodi k verouku, ni vreden, da se z njim družijo, moraš se ga izogibati;

— šele ko se tak »hudobni Mihec« spreobrne in začne hoditi k verouku, ga smejo mladi verniki sprejeti v svojo družbo.

Imam dva otroke, ki nista nikoli hodila k verouku, a sta vzgojena tako, da se mi ni treba bati za njuno življenjsko pot. Prepričan sem, da bosta poštena človeka in državljana oziroma koristna člana človeške družbe, pa čeprav ne poznata katekizma. Nikdar jima nisem ne posredno ne neposredno namigoval, naj se ogibata vernih ljudi ipd. (Tega pa ne pišem samo v svojem imenu, ker sem prepričan, da bi lahko enako ali

Pridni Janezek in...

podobno napisala večina naših ljudi, ki ne hodijo v cerkev in ne pošiljajo svojih otrok k verouku!

Enak odnos bi zato pričakoval tudi z druge strani, kar je konec koncev v skladu tako z našo ustavno ureditvijo kakor z uradno cerkveno politiko zadnjih let.

Zato lahko smatramo (mislim, da lahko govorim tudi v imenu drugih) objavo omenjenih vrstic v »Družini« za žalitev (milico rečeno), kolikor se nam zaveda ne zde navadna (malce komična) simplicitas.

FRANJO GODEC

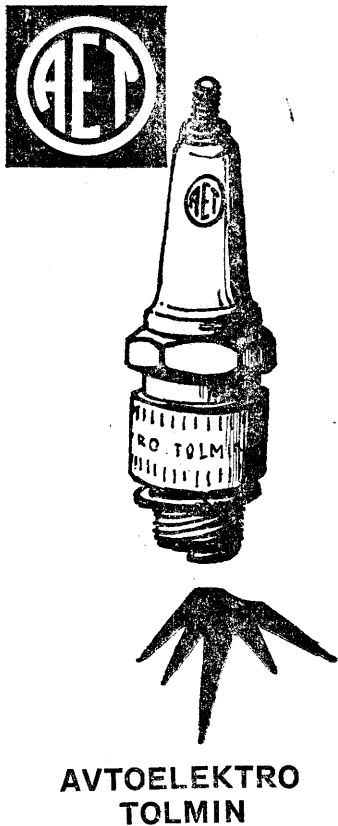
proizvodnje, nadalje v pomembnejših delovnih zgradbah »Beske« in v delovni neto produkciji, v nadaljevanju obremenjevanju delovnih organizacij z različnimi prispevki in drugimi dajatvami, prav tako pa tudi v politiki uvoza nekaterih proizvodov, spričo česar ostajajo nekatere zmogljivosti premalo izkoriščene, pa čeprav se takšne delovne organizacije sposobne zalagati trg z blagom po istih cenah.

Delo, 8. XI. 1967.

● Pametne odločitve

Zbor delovnih ljudi industrije montažnih zgradb »Beske« v Vlasotincih je po pozitivni oceni mesečnih uspehov letošnjega gospodarjenja sklenil, da »presežka« približno 50 milijonov starih dinarjev ne izplačajo kot osebni dohodek, marveč ta sredstva prenesejo v poslovni sklad obratnih sredstev. Na ta način se je vsak delavec podjetja »Beske« odrekal poprečnemu dohodku 280.000 starih dinarjev iz dohodnega obračuna. Mesečno poprečje osebnih dohodkov v tem kolektivu znaša 74.000 starih dinarjev.

Borba, 6. XI. 1967.

nagraduje kupce svojih vžigalnih svečk. Informacije dobite v vseh prodajalnah avtomateriala.

Predsednik Tito na sprejemu v Moskvi. — Predsednik republike in vrhovni poveljnik oboroženih sil SFRJ Josip Broz Tito se je udeležil v centralnem domu sovjetske armade v Moskvi sprejema, ki ga je na čast oktobrske revolucije priredil obrambni minister in maršal Sovjetske zveze Andrej Grečko. Med svojim bivanjem v Moskvi je predsednik Tito sprejel tudi delegacijo Jugoslovancev — veteranov Oktobrske revolucije.

Zasedanje zveznega in gospodarskega zbora ZS. — V Beogradu sta zasedala na skupni seji zvezni in gospodarski zbor zvezne skupščine. Predsednik ZIS Mika Spiljak je prebral ekspozice o dosedanjih dosežkih gospodarske reforme in o nekaterih najvažnejših nalogah v prihodnosti, med drugimi o stabilizaciji in pospešitvi rasti industrijske proizvodnje.

Seja CK Zveze komunistov Hrvatske. — Na plenarni seji CK Zveze komunistov Hrvatske so razpravljali poudarili, da je osnovno bojišče za reformo v delovnih organizacijah, komunisti pa se morajo pri tem spoprijemati z napačnimi in demobilizacijskimi ocenami, da bodo kljub številnim reformnim težavam našle rešitve tudi najslabše delovne organizacije.

Grčija: sojenje proti 31 »zarotnikom«. — Jutri bodo v Atenah sodili grškemu komunistu Teodorakisu in še 30 drugim grškim državljanom, ki so jih obtožili, da so pripravljali zaroto proti vladajočemu vojaškemu režimu v državi. Obtožnica jih bremeni, da so organizirali tajno organizacijo pod imenom »fronta patriotov« ter da so delali po direktivah grške komunistične partije.

Proces proti arabskim oficirjem. — Pred vrhovnim vojaškim sodiščem v Kairu se je nadaljeval proces proti poveljnikom egiptovskega vojnega letalstva. Poveljniki so odgovorni za poraz letalstva v junijski vojni. Na zatožni klopi sedijo generali Sidki Mahmud, njegov namestnik Gamal Afifi, poveljnik letalstva na Sinaju Hamid Dogeidi in poveljnik letalske obrambe Ismail Labib.

Varnostni svet o Srednjem vzhodu. — Na seji varnostnega sveta o problemu Srednjega vzhoda je med drugimi govoril tudi egiptovski zunanji minister Mahmud Riad, ki je zahteval, da je treba Izrael prisiliti k takojšnjemu umiku z zasedenih območij.

V žarišču dogodkov

egiptovskih, sirskih in jordanskih ozemelj na položaje izpred agresije. V nasprotjem primeru naj varnostni svet prisilno ukrepa. Seja se nadaljuje.

Položaj v Kongu pred varnostnim svetom. — Spričo invazije belih najemnikov v Kongo se je varnostni svet OZN sešel na svoji nujni seji. Namestnik kongovskega zunanjega ministra je navedel, da so tolpe belih plačancev vdrlje v Kongo vzdolž vse meje z Angolo. Zahteval je, naj varnostni svet ukrepa proti Portugalski, ki uri bele najemnike, vse države pa je prosil, naj preprečijo novačenje najemnikov.

Je Čombe politični begunec? — Visoki komisar OZN za begunce princ Khan je izjavil, da je glede nekdanjega kongovskega premiera Čombeja navezal stike z alžirskimi oblastmi. Pojasnil je, da so ga Čombejevi pravni zastopniki prosili, naj posreduje pri alžirski vladi in prepreči izročitev Čombeja Kongu. Če Čombeju priznajo status političnega begunca, ga ne bi bilo treba izročiti.

Boji v Adenu. — Poveljstvo južnoarabske armade je sporočilo, da priznava samo narodnoosvobodilno fronto NFL in da bo s FLOSY, drugo nacionalistično stranko, začelo neusmiljen boj do konca. Zatem so se v Adenu razdvijali hudi boji, v katerih je bilo mrtvih preko 100 Arabcev. Zahodne časopisne agencije sporočajo, da je NFL verjetno že zmagala v spopadu s FLOSY.

Obeči novega jemenskega premiera. — Novi jemenski premier Aini je po radiu obrazložil program in cilje nove jemenske vlade. Ustanovili bodo stalni organ, ki bo povezan z vsemi jemenskimi plemeni, prizadeval pa si bo za razumevanje. O zunanjih politikih je napovedal, da se ne bo spremenila in da bo slonela na načelih nevtralnosti, neuvrčenosti, odporu zoper imperializem in na privrženosti arabski ligi.

Zopet spopad v Hongkongu. — V oboroženem spopadu, do katerega je prišlo v predmestju Hongkonga, sta izgubila življenje dva človeka, ranjenih pa jih je bilo 39. Med ranjenimi je bilo tudi 9 policajev. Do incidenta je prišlo po spopadu policijske patrulje s skupino demonstrantov, ko so policaji skušali aretirati neko osebo, za katero so trdili, da je hotela postaviti bombo.

Rodezija: slabi obei za rešitev. — Po vrsti neuspešnih poskusov Velike Britanije, da bi navezala stike z režimom rodezijskega samozvanca Iana Smitha in tako izboljšala položaj v deželi, se je v Salisbury napotil še britanski minister za Commonwealth Thompson in se pogovarjal s Smithom. Pogovori med njima ne kažejo, kakor navaja poročilo, da se misli na London in Salisbury še naprej pogovarjati.

»Surveyor-6« na Mesecu. — Ameriška avtomatska vesoljska postaja »Surveyor-6« je rahlo pristala na Mesecu. Poglavitni namen poizkusa je bil ugotoviti, kje bi se lahko na Mesecu spustili prvi ameriški vesoljci. Na Tihi ocean pa se je spustila tudi vesoljska ladja »Apollo«, ki je več kot 8 ur krožila okrog Zemlje. Poizkusa pomenita prelomnico v ameriških pripravah za človekov polet na Mesec.

Krvavi november v Vietnamu. — Ameriške enote se hudo spopadajo v pragozdovih centralnega pogorja v Južnem Vietnamu. V zadnjih nekaj dneh sta obe strani izgubili več kot 500 vojakov. Infiltracija iz Severnega v Južni Vietnam se nadaljuje. Pred nedavnim so v Južni Vietnam pripeljali večjo količino težkih minometalcev. Ameriški bombniki še naprej bombardirajo severnovietnamska naselja.

Priprave na svetovni kongres svobodnih Grkov. — V Parizu je bila pripravljajalna konferenca za svetovni kongres svobodnih Grkov. Na kongresu se bodo zbrali predstavniki vseh odborov za boj proti vojaški diktaturi v Grčiji, katere so bili ustanovili v mnogih deželah po državnem udaru aprila letos. Na pripravljajalni konferenci so sklenili stopnjevati boj proti vojaški juni v Atenah.

Po lanskih letnih konferencah ZB in ZVVI so občinski odbori zveze združenj borcev širom po Sloveniji preučili dotodanje uspehe združenj borcev in invalidov. Ti uspehi so kaj različni. Na eni strani stoji združenja, ki prizadevno delajo skozi vse leto in iščejo vedno novih oblik za posvežitev svojega dela. Na drugi strani pa so organizacije, katerim delo nikakor ne gre

Od kod mrtvilo v ZVVI na Plavžu na Jesenicah

od rok in se ne morejo znajti v krogu nalog, ki stojijo pred njimi. Slednje se razvijajo le ob letnih konferencah, ko je po statutu ZZZB NOV Jugoslavije treba sestaviti poročila o delu v minulemu letu. Vzroki za nevelavnost mnogih združenj so predvsem v ljudeh samih.

Ko je občinska komisija vojaških vojni invalidov z Jesenic na svoji nedavni redni seji obravnavala delo združenj vojaških vojni invalidov ter priprave na letne konference, je ugotovila, da sta najbolj delavni organizaciji Sava—Podmežaklja in Kranjska gora—Mostrana, medtem ko druge delajo slabše zaradi slabe kadrovske zasedbe, visoke starosti članov, ki se branijo funkcij v organizaciji in zaradi drugih razlogov. V združenju VVI v Žirovnici imajo kaj malo funkcionarjev, ki bi si prizadevali spod-

ŽIVLJENJE IN DELO NAŠIH ORGANIZACIJ

OSREDNJA GROBNICA NA BLEJSKI DOBRAVI

Komisija za zgodovinsko dejavnost in spomeniško varstvo ter tradicije NOB pri občinskem odboru ZZZB NOV Jesenice je ob koncu oktobra sklicala posvet o bodoči ureditvi grobišč padlih borcev NOV in žrtev fašističnega nasilja z območja

V spomin Jožetu Repincu

V Kamenju pri Bohinju je v 68. letu življenja umrl tovariš Jože Repinc, skromni proletarec in borec za delavske pravice ter udeleženec španske državljanske vojne.

Rodil se je v družini gozdnega delavca kot trinajsti otrok. Se kot majhen deček je delal kot kurir v hotelu, pri petnajstih pa je šel v rudnik svinca v Rablju. Pomembno solo življenja je zanj pomenila že prva svetovna vojna; bil je med uporniki v Judenburgu leta 1918. Nova, kraljeva Jugoslavija mu je rezala tanek kruh. Delal je v opekarni v Sisku, v bohinjskem rudniku boksita, v raznih podjetjih v Trstu in nato v podjetju Kreda v Bohinju. Ze leta 1928 se je odločil za komunizem; spadal je v maloštevilno, toda zelo dejavno skupino bohinjskih komunistov. Po razglasitvi vojaško-fašistične diktature leta 1929 je bil dve leti partijski kurir preko Karavank. Leta 1933 je moral zapustiti domovino in oditi v emigracijo. Najprej se je šolal na komunistični univerzi v Moskvi. Šole pa ni mogel dokončati; zavest ga je klicala v Španjo. Po dveh letih bojev v mednarodnih brigadah je postal poročnik. Bil je ranjen, prišel v taborišče in padel v roke nemškimi oblastem. Iz Westfalije je zbežal domov. Od tod je bil izseljen v Srbijo, pa se je že leta 1941 pridružil valjevskim partizanom.

Po vojni je do leta 1953 delal v jeseniški železarni in nato odšel v pokoj. V svojem revolucionarnem življenju si je tovariš Repinc pridobil nestevilne prijatelje. Iz ljudstva je bil izšel in boril se je za njegove pravice do poslednjih dni. Slava njegovemu spominu!

Kravate Tekstilne tovarne »SVILANIT«, Kamnik, so modne in so pojem moške elegancije. Prilagojene so vsem okusom in za vsako priliko.

Radenska slatina

VSE ZA ZIMSKI ŠPORT

zopet v III. nadstropju trgovske hiše **nama** v Tomšičevi ulici 2

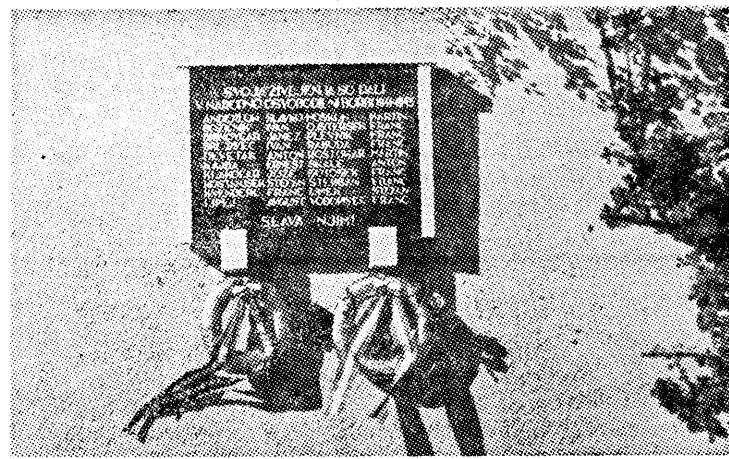
- smuči vseh vrst in velikosti, z okovjem in brez njega
- varnostne vezi Tyrolia, Marker, Unikrom
- smučarski čevlji
- drsalke

Nakup tudi na potrošniški kredit!

ora
najboljša ta hip!

pokopališčem. Urejena naj bi bila tako, da bi bili padli borci in talci razporejeni po skupinah iz vsake vasi.

NOVI SPOMINSKI OBELEŽJI V KOPRIVNICI. — Ob koncu oktobra se je uresničila tiha želja mnogih prebivalcev Koprivnice pri Brestanici: ZB Senovo je z njihovo pomočjo odkrilo na pokopališču spominsko obeležje štirim neznanim padlim junakom, na pročelju šole pa spominsko ploščo dvajsetim padlim in umrlim domačinom. Obeležji je odkril predsednik občinske skupščine Krško Stane Nunčič, po odkritju pa so učenci in rudarji izvedli prirčen kulturni program.

SREČANJE S PIONIRJI IZ LOMA NAD TRŽIČEM. — Predstavniki odbora partizanskih kurirjev TV postaj in podjetij Termika, Tobak, Sport-oprema in Državna založba Slovenije so obiskali pionirski odred osnovne šole Lom nad Tržičem in kot njegovi pokrovitelji pionirje obdarili. Pionirji so gostom, med katerimi so bili tudi bivši komisar TV postaj Ludvik Kukavica ter predstavniki družbeno-političnega življenja iz Tržiča, priredili lep sprejem. Pionirji so radostni poklepetali s starimi partizani in obljubili, da se bodo pridno učili, ohranjevanje tradicij NOB pa bo njihova prva skrb.

Počastitev dneva mrtvih na Jesenicah

Osrednja žalna svečanost ob dnevu mrtvih na Jesenicah je bila na grobišču padlih borcev. Prireditelji so bili ZB Plavž, dijaki jeseniških srednjih šol in učenci osnovne šole »Tone Čufar«. Svečanosti so bile tudi na Javorniku, na Blejski Dobravi in drugod.

Turje Marja, JNA 80, Kantrida, Reka

Poizvedujemo

V času druge italijanske blokade v Ljubljani, februarja 1942 sta bila poslana k meni in prenočila v mojem stanovanju. Pred Skofljo št. 1 IV. nadstropje, sedaj Ciril-Metodova ulica, dva tovariša-legalca, ki sta bolehalo na revmatičnem obolenju. Po srečnem naključju nista prišla v roke italijanskim karabinjerjem. Ra-da bi izvedela za njun sedanjí naslov, zato prosim, da se mi javita.

VSE ZA ZIMSKI ŠPORT

zopet v III. nadstropju trgovske hiše **nama** v Tomšičevi ulici 2

- smuči vseh vrst in velikosti, z okovjem in brez njega
- varnostne vezi Tyrolia, Marker, Unikrom
- smučarski čevlji
- drsalke

Nakup tudi na potrošniški kredit!

Ob tabornem ognju

se je sploh treba poslužiti ukrepov, da potrkajo na partijsko zavest svojih članov? Pretežna večina osebnih vojaških vojni invalidov na Plavžu ima urejene stanovanjske in delovne razmere. Poleg tega je predsednik ZVVI Plavž na zadnji letni konferenci povedal, da poti k organizaciji ne najdejo tisti, ki zasedajo dobre položaje v jeseniških gospodarskih organizacijah. Ker pri njih ne moremo za neaktivnost iskati vzrokov v slabem finančnem stanju, se vprašujejo člani ZB, ali so ti tovariši pozabili na trpljenje med vojno in njene premmnoge žrtve. Ali je potrebno, da jih invalidska organizacija pričakuje, če je njihova partijska zavest še vedno na višini iz časov revolucije in po-vojne graditve domovine?

Proletarske Jesenice se ponašajo z dolgoletno tradicijo boja proti razrednemu sovrazniku. Od vseh preživelih borcev proti fašizmu njihova organizacija pričakuje, da bodo nadaljevali svoje delo za napredek organizacije.

Prav bi bilo, ko bi združenje VVI na Plavžu vprašanju kadrovanja posvetilo mnogo več pozornosti na svoji letošnji konferenci; delo v njenem okviru mora zaživeti, saj nobeno izmed jeseniških združenj invalidov nima toliko sposobnih članov kot prav združenje na Plavžu.

K. ZORKO

SODOBNA OBRAMBNA VZGOJA IN LJUDSKA ZAŠČITA

Štirinajstletni bataljonski komandant v boju z nemškimi tanki

Med prvimi vojkovi, ki so poslali prispevke za monografijo »Vojkova brigada« (ta bo med nekdanje borce te enote razdeljena septembra 1968. leta ob 25-letnici njene ustanovitve) je tudi Valentin Trafnik. Njegov prispevek ni le zanimiv, temveč tudi zelo dragocen. Naša se namreč na dogodke, ki so se ob kapitulaciji Italije odigrali na Idrijskem in o katerih je ohranjenih zelo malo dokumentov.

Devetega septembra 1943. leta so mi v štabu Idrijskega odreda, ki so ga začeli teža dne sestavljati, ukazali, naj prevzamem poveljstvo nad enim izmed novih bataljonov. Dejali so, da sem kljub svojim štirinajstim letom edini, ki se je bil že udeležil hudih bojev z Italijani, in da vem vsaj to, kako se je treba obnašati med pokanjem.

In tako sem prevzel približno osemdeset mož, jih razdelil na skupine, vsaki pa določil komandirja. Ker pa so mi še istega dne poslali novih 40 borcev, je moj bataljon do večera narasel na 120 mož. To so bili predvsem starejši, pa tudi nekateri zelo mladi fantje in dekleta. Ni pa bilo fantov zrelih let, ker se ti še niso bili vrnili iz italijanske vojske domov. Moj kurir je postal Pavle Repar iz Idrije. To ne bi bilo nič nevarnega, če ne bi bil kurir star že 43. njegov komandant pa le 14 let.

Desetega ali 11. septembra smo imeli v Idriji vojaško parado. Tisočglava množica nam je ploskala, starejši so jokali, mlajši pa smo bili od ponosa

rdeči kot purani. Imel pa sem velike težave s povečevanjem. Poveljeval sem kar po domače, po idrijsko: »Na livo! Na disno! Edn, dva!« Za vsak primer sem se držal kar čelnih borcev in jim potihem naročal, kdaj in kam naj zavijejo.

Kmalu po paradi so nas poslali na Zajčevše nad Zaspano grapo z nalogo, da preprečimo vdor Nemcev iz Godoviča prek Gor, Kovačevega Rovta in Likarice v Idrijo. Prvič so Nemci

še nadalje s svojim mitraljezom pogumno obstreljeval Nemce. Ko pa se je naposled le moral umakniti, je pred Nemci rešil tudi svoj mitraljez.

Ko so se Nemci odstranili, je odredni štab ukazal razen ceste Godovič—Idrija, ki je bila že poprej onesposobljena za promet, temeljito razkopati in zasekati tudi cesto prek Kovačevega Rovta. Ko je bilo to storjeno, so Nemci lahko vdrli v Idrijo le še prek Gor, ki naj bi jih branil naš bataljon. V štabu odreda so mi sicer obljubili, da mi bodo poslali tudi topove, toda teh nisem nikoli dobil. Borcem sem ukazal, naj zasedejo položaje pred Gorami, se dobro utrdijo in maskirajo.

Nekaj dni kasneje so Nemci vdrl v Hotedrišico in Godovič, kjer so vas požgali in postrelili precej domačinov. Odtod so zavili proti Goram. Patrulje, ki sem jih pošiljal proti Godoviču, so se vrnile z obvestilom, da se nam bliža kakih štirideset tankov in oklopnjakov. Na vsakem tanku je bilo po več Nemcev. Ko so moji borci to slišali, jih je prevzel strah. Tudi meni ni bilo lahko. Vedel sem, da mi bodo vsi ušli, če jim bom le obrnil hrbet. Potem ko sem zagrozil, da bom vsakogar, ki bi se skušal umakniti, takoj ustrelil (tako sem pred meseci silil groziti tudi moje poveljnike), sem borem ukazal, naj streljajo po Nemcih na tankih, v gume oklopnjakov in strelna line na tankih.

Tanki so bili čedalje bliže, toda s položaja se ni nihče umaknil. Celo bolničarka Cigaletova z Gor je prenehala kuhati kosilo, zgrabila puško in prihitela na položaj. Le na kozoletcu pred vasio so domačini brez naše vednosti razobesili belo zastavo, misleč, da bodo tako rešili sebe in vas pred sovražnikovim divljanjem.

Približno opoldne so se Goram približali prvi tanki. Nemci še vedno niso opazili naših položajev. Ko sem se še zadnjič prepričal, če je mitraljez Franc Lapajne iz Marofa pri Idriji vzel na muho prvi tank, sem ukazal: »Ogenj!« Na prvih šest tankov se je vsula ploha svinčenk. Med Nemci je nastala zmeda. Tisti, ki so se vozili na tankih, so popadali po tleh. Mnogi izmed njih so bili mrtvi ali ranjeni. Tankisti pa niso vedeli, kaj naj bi počeli. Ustavili so se. Nato pa so le pozaprli pokrove in zdrveli proti vasi. Tanki, ki so jim sledili, so vžgali po bataljonu.

Borci so se v boju z železnimi pošastmi ponašali nenavadno hrabro. Spominjam se, da se je Avgust Logar, ne da bi mu kdo kaj ukazal, približal tankom skoraj do ceste in streljal po pešakih, ki so še ostali živi in se premikali. Takega ropotanja idrijska kotlina dotlej še ni doživela. Pokalo je tako, ko da bi bila prava fronta. Nemci so skušali sproti reševati ranjence in mrtvece, vendar jim to ni šlo od rok. Njihovi tankisti so s svojimi vozili nekaj časa tavalj semtertja, se zaustavljali in spet obračali, nato pa so se le nekako uredili in drug za drugim zavili s ceste naravnost proti našim položajem. To pa je bilo za moje borce že preveč. Sicer pa več kot toliko brez protitankovskega orožja itak nismo mogli napraviti in zato sem ukazal umik. Umikal se je vsak po svoje. Veliko zmedo med našimi so napravile nemške dum-dumke, ki ob udarcu ob tla, drevje ali kak drug predmet eksplodirajo. Marsikdo je spričo tega mislil, da so Nemci že vsepovsod naokrog in da smo obkoljeni. Kljub temu so se borci umikali v pravo smer, saj ni nikomur prihajalo na misel, da bi se obrnil in bežal tankom nasproti.

Nemške kroglice so sikale skozi zrak in strigle praprot in grmovje, granate pa so rile zemljo in lomile drevje. Bil je pravi pekel.

Proti tanku, ki je bil najbližji, sem metal bombe, čeprav sem vedel, da je to brez haska. Pri umiku sem skušal biti zadnji in pomagati Avgustu Logarju, ki je tekel cikcakasto in pri tem poskakoval kot srnjak. Nato pa sem se še jaz pognal čez rob v skalovje.

Orla
najboljša ta hip!

Zanimivo je to, da kljub tolikšnemu pokanju ni bil — kot smo kasneje ugotovili — nihče izmed naših mrtvih ali ranjen. Pač pa se je ves bataljon porazgubil in so se posamezniki kasneje javili v razne druge naše enote. Kar pa zadeva Nemce, so ti imeli po pripovedovanju domačinov kakih petindvajset padlih in ranjenih vojakov, ki so jih ponoči znesli v Zaspano grapo.

Naš boj na Gorah se je torej končal kar uspešno. To pa kljub temu, da so se tega boja na nemški strani udeležili preizkušeni vojski z oklopnjaki in »tigri«, na naši strani pa na hitro sestavljena enota z borci brez vsakih bojnih izkušenj in s štirinajstletnim poveljnikom na čelu.

JANEZ KOŠIR

V Taškentu med revolucijo in državljansko vojno

3

Naj pripomnim, da je Ivan Vuk, ki je februarja 1920 prišel iz Moskve v Taškent, spesnil več pesmi, med njimi pesem za udarno delo, za »Subotnike«. Spominjam se naslednjega odlomka:

»Povej, tovariš, reci mi,
kam tvoj korak
tako ponosen in krepak
in kdo ste vi?«

»Mi nevzdržna sila smo življenja,
Knjiga, v katero piše zgodovina.
A naš korak vstajenju oznanja dan,
hiti naprej, naprej — tja na megdan,
Na polje bojno,
kjer lenoba z delom
v smrtni stopa boj,
kjer čelo znojno in mišic nešteti boj
vek novi snuje,
bodočnost lepšo sebi kuje.«

Priznati moramo resnici na ljubo, da je v turkестanskem kraju agitacijska misija za srbski prostovoljski korpus v Odesi leta 1916—1917 za organizatorje zelo ključna uspela tako v Taškentu kot v Troickem lagerju. V Troickem lagerju agitator, neki Mandić, sploh ni prišel do besede in je potem, ko je izjavil, da je še dosti prostora tam gori in pokazal na pokopališče, kjer je našlo od 18.000 ujetnikov okoli 10.000 večni počitek, moral urno odnesti pete.

Priložnostni letaki so se tiskali od časa do časa. Izhajal je časopis »Rdeči prapor«, katerega vneti sodelavci so bili dr. Muvrin Božidar, Polak Josip, pa Vuk Ivan, ki je bil duša tega časopisa. Spominjam se članka, mislim Polaka »Le vkup, le vkup uboga gmajna«.

Prosvedna skupina je na mitingih po kratkem poročilu o položaju vedno nastopila s kratkimi igrami in recitacijami in je bil odziv naših ljudi razveseljav.

Povezava s centralo v Moskvi je bila bolj šepava zaradi orenburške fronte in je začela funkcionirati šele spomladi leta 1920 po prodoru na orenburški fronti, ko je centralna vlada v Moskvi poslala precejšnje število uslužbencev in političnih delavcev v ta kraj (to so bili centroviki).

Po prihodu centrovikov se je organiziral »Plen-bež«, komisija za vrnitev ujetnikov in beguncev, ki je ujetnikom dajala vso zaslombo pri oblasteh.

Oktober 1920 je bil v Moskvi kongres jugoslovanskih komunistov, živčih v Rusiji. Izvoljen sem bil kot delegat na ta kongres skupno z dr. Božom Muvrinom in Polakom. Prišli so tudi tovariši iz Sibiri, od katerih je bil eden Slovenec in sicer Ljubljčan Kisovec, ter zastopniki iz drugih krajev Rusije. Vsega nas je bilo okoli 20 delegatov.

Stari centralni biro (Kodrnja, Sadura) je bil razrešen, novi odbor, v katerem je bil iz Turkestana naš Polak, pa je sprejel naslednje naloge:

1. Poglobitev in razširitev organizacije.
2. Vplivati na jugoslovane, da s svojim delom čimveč prispevajo k uspehom Rusije.
3. Organizirati partijsko šolo in poslati v to šolo kandidate za propagando v domovini.
4. Pospešiti vrnitev jugoslovanskih ujetnikov.

Jugoslovanski komunisti so iz Taškenta prišli v Jugoslavijo z dobro, boljševisko prekaljenostjo. Mnogi so delali v KPJ, bili v NOB in revoluciji. Njih imena so znana. Naj pa navedem tu enega naših najboljših tovarišev, dr. Boža Muvrina.

Božo Muvrin, eden izmed prvih članov jugoslovanske sekcije KP(b)R v Taškentu, je bil rčen v Delnicah in je bil razgledan v vseh političnih vprašanjih, hkrati pa skromen, pravičen in pošten v vsakem pogledu. Pokretu je bil zvest, v boju hraber. Ob taškentskih dogodkih januarja 1919 se je s puško v roki 3 dni boril proti izdajstvu Osipova in se je do smrti izmučen javil v trdnjavi kot vzgleden borec.

Imenovan je bil v kontrolno komisijo turkестanskega CIK, to je izvršnega komiteja sovjetov, za reševanje najbolj zapletenih primerov, katere je vedno rešil pravično, tako da so ga oblasti poslate vedno na najvažnejše kontrole. Njegova pravičnost je zaslovela tako, da so tudi prizadeti zahtevali njegovo sodelovanje. Naj navedem, da je nekoč neka deputacija prosila, da bi se stalno naselil v kraju, ter bi mu vse potrebno pripravili. Po vrnitvi v Jugoslavijo je bil nekaj časa v Slavonski Požegi. Nato je bil v Berlinu po nalogu KPJ in KP(b)R zaradi zaupnih poslov. Odličan organizator in borec je bil tudi med narodnoosvobodilno borbo. Bil je visoko čislán v Delnicah in okolici. Umrl je po popolni ohromitvi nog leta 1945.

Decembra 1920 sem odpotoval iz Rusije, januarja 1921 pa sem se vrnil v Ljubljano. Potovali smo preko Moskve, Rige, Baltiškega morja, Stettina, Berlina, Linza, Dunaja, Graza, Maribora. V Grazu so vstopili v vlak avstrijski plačanci, Slovenci, ki so silno zabavljali čez Jugoslavijo, prikazovali vse v najslabši luči in spraševali, če ne bi hoteli ostati v Avstriji.

V Mariboru so nas takoj postrigli in na naše proteste odgovorili, da je treba boljševiske žigosati. Po treh dneh bivanja doma sem že imel hišno preiskavo, ki so se ponavljale doma pri vseh bivših jugoslovanskih režimih.

Po povratku v domovino sem se javil v Beogradu Centralnemu komiteju KP Jugoslavije in poročal o delu naših ujetnikov v Rusiji.

(KONEC)

KINO SPORED

- KINO UNION, CELJE
od 16. do 19. novembra »Visoka družba«, ameriški barvni film
20. novembra »Kočija za Dunaj«, češki film
- KINO »METROPOL«, CELJE
od 13. do 14. 11. 1967 »Buster, vzgleden mož«, ameriški film
15. in 16. 11. »Hajka za vohunom«, poljski film
od 17. do 21. 11. »Tri noči ljubezni«, italijanski barvni film
- KINO »DOM«, CELJE
od 13. do 15. 11. 1967 »Čakalnica smrti«, zahodnonemški film
od 16. do 19. 11. »Dr. Strangelove«, angleški film
20. in 21. 11. »Vrtnitev«, jugoslovanski film
- KINO »TRIGLAV«, LJUBLJANA
16. in 17. 11. 1967 »Dan za levo«, italij. VV vojni film
od 18. do 20. 11. »Nagačev delfin«, ameriški VV komedija
21. in 22. 11. »Kritična točka«, ameriški vohunsko-politični
Drugi program do 19. 11. »Kozel v raj«, danska barvna VV komedija
- KINO DEVČE
15. in 16. 11. 1967 »Za ples sta potrebna dva«, angl. film, komedija
od 17. do 19. 11. »Sto tisoč dolarjev na soncu«, franc. CS krimlin.
- KINO ZALOG
18. in 19. 11. 1967 »Pesem za karabinko«, meh. barvni pustolovski film
- KINO ZADOBRIVA
15. 11. 1967 »Skrivnosti življenja«, Disneyev barvni dokum.
18. in 19. 11. »Strelj popoldne«, amer. barvni CS western film
- KINO »SVOBODA«, SLOVENSKA BISTRICA
od 14. do 16. 11. 1967 »Londonski tate«, ameriški CS barvni film
od 17. do 19. 11. »Ne pošiljaj žene v Italijo«, amer. stand. barvni
- KINO BREŽICE
17. in 18. 11. 1967 »Cezar proti piratom«, italij. barvni CS film
19. in 20. 11. »Norčije viteza Paradallana«, 21. in 22. 11. »Orožnik v New Yorku«, franc.-italij. barvni film
- KINO »KRKA«, NOVO MESTO
15. in 16. 11. 1967 »Zgodba, ki je ni«, slovenski film
od 17. do 20. 11. »Angelika in kralj«, francoski film
21. in 22. 11. »Klic trobente«, ameriški barvni film
- KINO »POHORJE«, SLOVENSKE KONJICE
15. in 16. 11. 1967 »Rdeče svetilke«, grški film
18. in 19. 11. »Tajni agent«, francoski film

NAGRADNA PRODAJA

RUSKIH RIB IN KOMPOTOV

609 LEPIH NAGRAD

PREHRANA

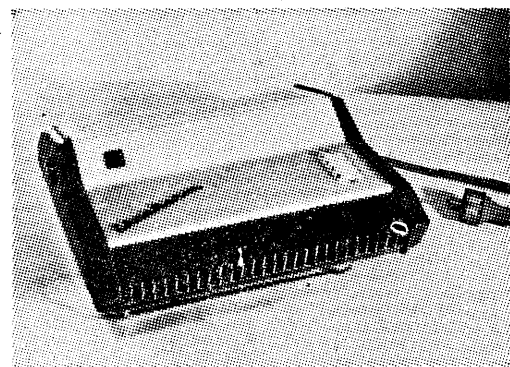
skušali prodreti s petimi oklopnjaki v Idrijo 12. ali 14. septembra. Čeprav so se prebili prav do Likarice, smo jih naposled po večurnem boju zavrnili. Spominjam se sedemnajstletnega Antona Brajtembergerja-Stjenka iz Cegovnice pri Idriji, ki je — čeprav je bil ranjen in je sam ostal na položaju —

V Radence Po združje ZA ŽIVČNE BOLEZNI

Za ogrevanje prostorov v zimskih dneh vam bosta najbolje služila priznana izdelka

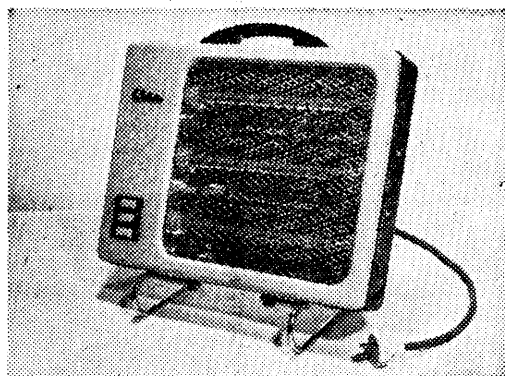
»Elra«

ŠKOFJA LOKA

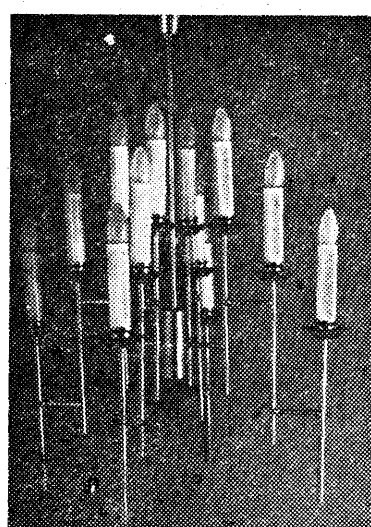

- električna sobna peč »Globus«
s tremi grelci po 700 W. Vsak grelec ima svoje stikalo

- električni kalorifer »Elratem«
z turbinskim sistemom, dvobrzinskim asinhronskim motorjem in grelcem 2000 W. Oba izdelka sta sodobne oblike in lakirana v prijetnih pastelnih barvah.

Kravate Tekstilne tovarne »SVILANIT«, Kamnik, so modne in so pojem moške elegancije. Prilagojene so vsem okusom in za vsako priliko.

V novo stanovanje edino

EMI
lestenci
iz Poljčan

Kje je vseh pet pokopanih?

Leta 1944 je na Pohorju zapadlo mnogo snega. Črni vrh, Velika in Mala Kopa ter Kremžarjev vrh so bili podobni velikanskim snežnim kepam. Nebesni obok, prevlečen z neprijetno sivino, se je enakomerno naslanjal na te vrhove. Drevje se je nemočno upogibalo od preobilne snežne teže. Zdaj pa zdaj se je hotelo otresti nepotrebne bremena. Tu in tam se je tudi zlomila kakšna veja, se žalostno oglasila in kot mrtva padla na tla. Po strmini navzdol je lezel snežni plaz. Dan se je izgubljal.

V visokem snegu sta prilezla partizanska kurirja — sneg jima je segal do pasu — in prišla do samotne kočice. Samevala je na visokem hribu, kraj se je imenoval Hudi kot. Okrog nje je stalo nekaj starega sadnega drevja. Na pol zaviti in posušeni jabloni je samevalo zmrzlo jabolko. Za njo se je daleč naokoli raztezal visok in obširen gozd. Že sta se približala, hotela potrkati na srednje okno, ko začujeta nekje neki nerazločni človeški glas, kakor da ga je od nekod prinesel veter. Tesno jima je postalo pri srcu. Potuhnila sta se. V visokem snegu ležeta nazaj v gozd in ko sta bila na varnem, je Mirko začel šepetaje tožiti Joštu:

»Uh, kako me zebe! Prstov na nogi ne čutim več. Kar tema

se mi dela pred očmi, tako sem lačen.«

Za hip je utihnil, potem pa je nadaljeval:

»Kdo ve, kaj zdaj počenja moj oče. Nemci so ga zaznamovali. Dokazati mu ne morejo ničesar, čeprav trdijo, da je sila sumljiv človek. Nič koliko preiskav in zaslišanj so opravili nad njim. Oče se je izvil iz nemškega precepa že nekajkrat, toda ne vem, kako bo tokrat.«

Mirko še ni izpolnil 15. leto, bil je še brez izkušenj in že je hodil po nevarnih kurirskih poteh. Zdaj ga je Jošt posvaril:

»Drugič ti povem, kako sem 1942. leta ušel iz nemške vojske, ko bi moral na rusko fronto. Zdaj zrak ni čist, saj ne veš, kje preži nepovabljen matilda s koso. Pst! Ali slišiš... Zlezi-va ritenski po tem potoku in se vzpni-va na tisto gosto smreko. Nemška policija si pomaga z dresiranimi psi, zato bova po tej že izhojeni poti nasula nekaj tegale prihranjenega popra. Tako pes ne bo mogel vohati za nama. Če ostaneva tukaj, na-ju zagotovo odkrijejo in potem, potem je z nama konec. Pst! Ali slišiš? So že tu!«

In res. Mimo njiju se je previdno pomikala nemška policijska kolona. Postave so bile ogrnjene s snežno belimi pelerinami. Oprezno so začeli preiskovati teren. S plaho negotovostjo

so obračali gozdno grmičevje, stikali zdaj tu zdaj tam, s štirimi dresiranimi psi. Močnejša policijska patrula, ki ji je poveljeval dolgotasi in rejeni lajtnant, je zoževala prostor: pričakovati je bilo, da ju odkrijejo. In kaj se je zdaj zgodilo? Policist, ki je vodil in krčevito držal dresiranega psa, se je ob nečem spotaknil in padel v globljo jamo. Pošteno se je opraskal in se sam obstrlel v levo nogo, zakaj med padcem se mu je sprožila brzostrelka. Dresirani pes je žalostno cvilil okoli njega z okrvavljenim gobcem, tudi njega je poškodoval strel. Psu je sicer uspelo, da je zlezel iz jame, policist pa se je še zmeraj premetaval v njej in klical na pomoč. Njegovi spremljevalci so navedli vojaške pasove in ga izvlekli. Lajtnant, ta se je tresel od jeze. Bil je ves penast od togote. Pobrali so se nejevoljno in odhajali z ranjencom. Ta je neprestano stokal. Dva metra stran, visoko v smrekovih vejah, sta kurirja kakor okamela opazovala ta prizor. Vsaka mišica jima je bila pripravljena na odpor. Jošt je tedaj šepnil Mirku:

»Ali vidiš, kako jim je prroda zagodla!«

Zimski veter se je enakomerno zaganjal med veje, ki so cvilele in se pripogibale. Kdaj pa kdaj se je iz njih v dolgem in okroglem pramenu sesul sneg. Ob napetem prisluškovanju zlezeta z drevesa in se kot lačna volkova tihotapita do kočice. Mraz jima je zlezel v kosti. Zdaj ne opazita nobenega sumljivega znamenja. Nenadoma nekdo od njiju nalahno potrkna na srednje okno, na zgornji strani poslopja. Neslišno se je odprla polovica okna in že se je pokazala glava z žensko ruto. Zdaj so tudi zaškripala kuhinjska vrata. Kurirja sta stopila v polmračno kuhinjo, v kateri je ležal dušec zrak. Na klopi ob krušni peči je podremaval oče. Bil je znana dobričina, zaradi tega so ga spoštovali daleč naokoli. Večkrat ga je kdo izzval in se je rad postavil s svojimi doživljaji iz prve svetovne vojne, ko je služil pri regimentu kranjskih Janezov. Zlasti je rad pogreval tisto, kako

so se topli z Lahi ob Soči. Pri tem se je marsikdaj tako zatočil v tiste čase, da je nehote mečkal krajec svojega oguljenega klobuka, na katerega je bil prav tako ponosen kot na svoje spomine. Mati je božala senčnik petrolejke in bila globoko zatopljena, nekaj težkega je premišljevala. Povila je tri krepke sinove. Starejši je obležal pred dnevi na bojišču, nekje na Gorenjskem, v boju z nemško soldatesko. Dva pa sta bila v partizanih na Štajerskem v Zidanškovi brigadi. Tudi o njiju ni bilo nobene vesti. Po zgubnem, izpitem obrazu in razpokanih rokah je bilo sklepati, da že iz mladih let trdo dela ter da je mimo nje šlo že mnogo gorja. Na njenih ramednih je ležalo šest križev.

Segli so si v roke. Mati je fantoma — vsakemu posebej — dala velik kos domačega kruha, ki se jima je zdel izredno dober. Oba kosa sta kmalu izginila v želodcih lačnih kurirjev. Tudi toplo mleko jima je zelo teknilo. Izmenjali so nekaj besed o vojni in o tem, da je bo kmalu konec. Zopet so si segli v roke, si jih stiskali, kot da se zadnjič pozdravljajo. Temne slutnje so jih obdajale. Kurirja sta objubila, da se bosta drugi dan proti večeru zopet oglasila.

Drugi dan sta oče in mati zamač čakala na kurirja. Po dveh dneh sta zvedela, da sta bila izdana in ubita iz zasede.

Vojne je bilo konec. Oče in mati sta vsak večer čakala na sinove, kdaj se bodo vrnili. Ni jih bilo. Spoznala sta, da so tudi oni padli. Toda, kje so pokopani, se sprašujeta. Sprašujeta se še danes. Se vedno mislita tudi na kurirja Mirka in Jošta. Če bi oče in mati vedela, kje je vseh pet pokopanih, bi jih prav gotovo obiskala, kljub njuni starosti. Na svoje tri fante pa tudi na kurirja sta bila zelo navezana.

Vojna je kruta. Za seboj pušča neizbrisne sledove.

D. Miklavc

Preden izbereš svojo vzmetnico me dobro poglej: samo mene kličejo **Jogi** ... kajti vzmetnic je mnogo, **Jogi** pa samo tista, ki jo proizvaja **MEBLO**

Vsak član
ZZB NOV Slovenije
naj postane
naročnik
TV 15!

ora
najboljša ta hip!

Kravate Tekstilne tovarne »SVILANIT«, Kamnik, so modne in so pojem moške elegancije. Prilagojene so vsem okusom in za vsako priliko.

VELIKO NAGRADNO ŽREBANJE

Vlagatelji vseh vrst vezanih hranilnih vlog, torej tudi stanovanjski in kmetijski varčevalci, ki ste že ali boste do 31. decembra 1967 vložili najmanj 2000 N-din na odpovedni rok nad eno leto, sodelujete pri velikem žrebanju

- 1 osebni avtomobil Renault R 16
- 1 traktor Zetor 2011
- 1 osebni avtomobil FIAT 850
- 10 športnih oprem po izbiri po 500 N-din
- 10 fotografskih kamer QUARZ
- 10 loncev ECONOM

77 NAGRAD

- 3 motorni čolni LIBIS
- 2 šotora PULA
- 2 motorni žagi STIHL Contra
- 5 magnetofonov Sonet
- 10 jedilnih servisov
- 12 garnitur kuhinjskega orodja
- 10 hranilnih knjižic po 200 N-din

ZVIŠANE OBRESTI

- za navadne vloge 6,25 %
- za vezane vloge z odpovednim rokom nad eno leto 7 %
- za vezane vloge z dvoletnim odpovednim rokom 8 %

Vezane hranilne vloge sprejemajo tudi hranilne blagajne pri delovnih organizacijah in vse pošte, ki poslovno sodelujejo z enotami naše banke

Zaupajte nam svoje denarne posle

Opravimo jih hitro, natančno in zaupno pod najugodnejšimi pogoji

- Zbiramo sredstva občanov in delovnih organizacij za stanovanjsko graditev
- dajemo posojila za nakup, graditev in dograditev ter obnovo stanovanj, komunalnih naprav, garaž in počitniških hišic
- dajemo posojila kmetijskim varčevalcem
- dajemo posojila občanom
- odkupujemo tuja plačilna sredstva in prodajamo tuje valute, čeke in kreditna pisma za službena, zasebna in turistična potovanja
- odpiramo zasebne devizne tekoče račune in jih obrestujemo po 4 do 6 %
- odpiramo žiro račune občanom

Brezplačna pojasnila in nasvete s področja bančnega poslovanja posredujemo v vseh naših poslovnih enotah

V Ljubljani: osrednja poslovna enota, Šubičeva 2 ● poslovalnica: Mesna hranilnica ljubljanska, Čopova 3 ● Ekspoziture v Ljubljani: Bežigrad, Moste, Stara Ljubljana, Šiška, Vič ● Podružnice zunaj Ljubljane: Beograd, Domžale, Kamnik, Kočevje, Trbovlje ● Ekspoziture zunaj Ljubljane: Cernomelj, Grosuplje, Hrastnik, Litija, Logatec, Medvode, Rakek, Ribnica, Vrhnika, Zagorje

PRAVNA POSVETOVALNICA

V zadnjem času je prišlo na našo pravno posvetovalnico več pismen, ki omenjajo nenotne in različne kriterije komisij pri odločanju o priznanju dvojnega šteta nekdanjim aktivistom. Zavodi za socialno zavarovanje, ki zdaj odločajo o priznanju posebne dobe, oziroma o dvojnem ali enojnem šteju medvojnih let, izdajajo odločbe na številne prošnje, ki so bile vložene v zadnjem roku, do konca preteklega leta. Že to kaže, da je veliko tistih, ki so prav na koncu vložili prošnje za priznanje posebne dobe, omahovalo, ali naj tak zahtevek sploh vložijo. Marsikdo pa je na to sploh pozabil. V pismih se prosilci zdaj čudijo, kako to, da je bilo temu ali onemu priznano dvojno štetje, njemu pa ne. Pa čeprav sta oba skupaj delovala. Nekateri sprašujejo, ali je zoper odločbe možna pritožba, čeprav na vsaki odločbi točno piše, da je mogoče vložiti pritožbo v 15 dneh. Mnogi pa se v pismih obračajo na nas, predvsem z vprašanji, kaj se šteje za dvojno dobo in kateri čas med vojno se šteje le enojno. Naj to na kratko pojasnimo.

Člen 140 zakona o pokojninskem zavarovanju določa, da

se kot posebna doba dvojno šteje tudi čas do 15. maja 1945, ki ga je nekdo prebil na aktivnem in organiziranem delu v narodnoosvobodilnem boju. Kaj je smatrati kot aktivno in organizirano delo, o tem pa govori posebno navo-

dilo o kriterijih za natančnejše določevanje časa, ki se šteje za pokojnino, bodisi v enojnem, bodisi v dvojnem trajanju. To navodilo je bilo tudi objavljeno v zveznem uradnem listu in tega navodila se drže tudi organi, ki odločajo o priznavanju posebne dobe v enojnem ali dvojnem šteju. Dvojno se torej šteje čas, ki ga je zavarovanec prebil na aktivnem in organiziranem delu v narodnoosvobodilnem boju. Da bi se moglo delo priznati kot aktivno in organizirano je potrebno, da je zavarovanec opravil na osvoboditvenem ali neosvoboditvenem ozemlju Jugoslavije naloge, ki

se po svojem značaju in pomembnosti lahko izenačijo z udeležbo v oboroženi borbi pripadnikov NOV in POJ. In da je zavarovanec pri svojem delu v narodnoosvobodilnem gibanju dobival takšne naloge od vodstva KP ali od štaba oziroma poveljstva NOV in POJ. Aktivno in organizirano delo pomeni izvrševanje le tistih nalog, ki jih je postavljala organizacija narodnoosvobodilnega gibanja, ne pa izpolnjevanje nalog, ki jih je

nom komitejev SKOJ, vodjem aktivov SKOJ, članom narodnoosvobodilnih odborov in članom odborov množičnih političnih organizacij na osvoboditvenem ali neosvoboditvenem ozemlju, nadalje vsem tistim, ki so po izrecnem ukazju komiteja KPJ ostali na svojem delovnem mestu na neosvoboditvenem ozemlju, da bi izvrševali določene naloge, nadalje vsem tistim, ki so na neosvoboditvenem ozemlju dajali na razpolago svoja stanovanja ali

zagotavljali skrišališča za teh-nike, ranjence, ilegalce, pod pogojem, da je bila oseba glavni nosilec take aktivnosti.

Da se lahko zavarovanec prizna za pokojnino čas sodelovanja v narodnoosvobodilnem gibanju v dežanskem trajanju, morata biti izpolnjena dva pogoja: da je zavarovanec aktivno sodeloval v gibanju in da je dalj časa izvrševal posamezne naloge ali dolžnosti v zavodih, odborih ali organizacijah, ne glede na to, ali je to delo opravljal na osvoboditvenem ali neosvoboditvenem ozemlju. Čas takega aktivnega sodelovanja pa se zavarovanec šteje le, če je po osvoboditvi sklenil delovno razmerje do konca leta 1946.

Aktivno in organizirano delo v NOV

